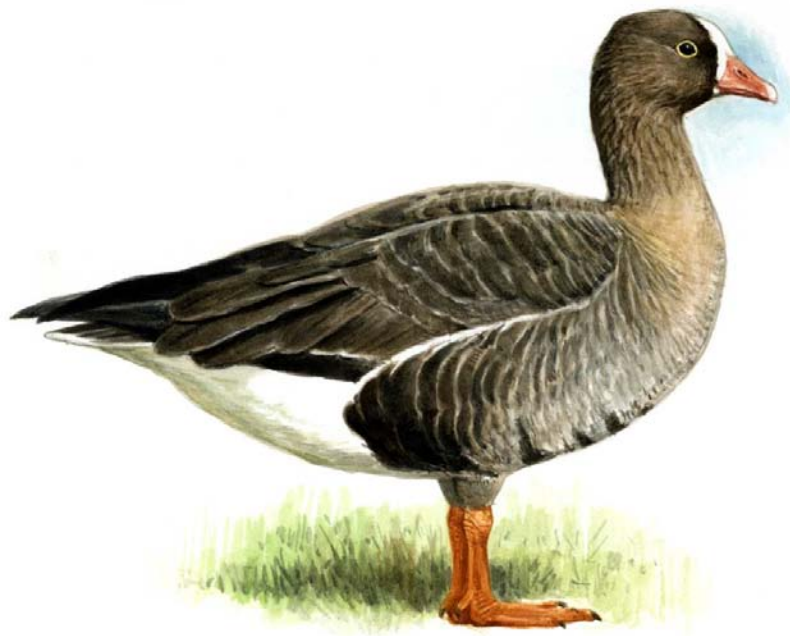

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα (*Anser erythropus*) στην Ελλάδα

ΑΘΗΝΑ 2016

LIFE10 NAT/GR/000638

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ελλάδα

Το παρόν Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ελλάδα συντάχθηκε από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, τον εταίρο της BirdLife International στην Ελλάδα και το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «ΔΗΜΗΤΡΑ», στο πλαίσιο δράσης του Προγράμματος «Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηντας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής» (LIFE10 NAT/GR/000638), που υλοποιείται με τη συνεισφορά του χρηματοδοτικού μέσου LIFE+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη συγχρηματοδότηση της Διεύθυνσης Περιβάλλοντος της Νορβηγίας.

LIFE10 NAT/GR/000638

Επιμέλεια Σχεδίου Δράσης:
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Συγγραφική ομάδα:

Ιωακείμ Βασιλειάδης
Μανόλια Βουγιούκαλου
Σάββας Καζαντζίδης
Ιωάννης Τσουγκράκης

Ομάδα Εργασίας:

Αλβανόπουλος Γ., Βασιλειάδης Ι., Βουγιούκαλου Μ., Γιακουμή Ε., Δεμερτζή Α., Καστρίτης Α., Καζαντζίδης Σ., Κορμπέτη Μ., Μακρυγιάννη Ε., Μπόκαρης Ν., Μπουρδάκης Σ., Ναζηρίδης Θ., Παναγιωτοπούλου Μ., Τρίγκου Β., Χανδρινός Γ., Τσουγκράκης Ι., Vargas F.

Σχέδιο Εξωφύλλου:

Πασχάλης Δουγαλής

Επιμέλεια χαρτών:

Χρήστος Αγγελίδης

Χρονοδιάγραμμα - Ορόσημα σύνταξης του Σχεδίου Δράσης:

Συνάντηση Εργασίας : 27-28/6/2013
Αποστολή 1^{ου} προσχέδιου στους συμμετέχοντες : 10/2/2015
Διαβούλευση Εθνικού Σχεδίου Δράσης: 27/2/2015
Αποστολή 2^{ου} προσχέδιου στους συμμετέχοντες: 07/08/2015
Κατάθεση ΕΣΔ στο ΥΠΕΝ: 11/02/2016
2^η κατάθεση αναθεωρημένου ΕΣΔ στο ΥΠΕΝ: 27/06/2016

Χρονικό Πλαίσιο: 5 έτη

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Το παρόν Σχέδιο Δράσης θα αξιολογηθεί μετά το πέρας των 5 ετών από την έναρξη της ισχύος του.

Προτεινόμενη βιβλιογραφική αναφορά:

Βασιλειάδης Ι., Βουγιούκαλου Μ., Καζαντζίδης Σ. & Ι. Τσουγκράκης. 2016. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα (*Anser erythropus*) στην Ελλάδα. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «Δήμητρα» / Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, Αθήνα. 38 σελ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΩΝ	6
ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΙΔΩΝ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
ΜΕΡΟΣ 1: ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	12
1.1 ΣΚΟΠΟΣ	12
1.2 ΣΤΟΧΟΙ.....	12
1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ - ΜΕΤΡΑ	13
1.3.1 Πληθυσμιακή Διατήρηση	13
1.3.1.1 Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων/εμποπτείας	13
1.3.1.2 Περιορισμός κυκλοφορίας τροχοφόρων οχημάτων στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» και ρύθμιση δραστηριοτήτων για περιορισμό όχλησης	14
1.3.2 Προστασία ενδιαιτημάτων	14
1.3.2.1 Ορθή διαχείριση των ενδιαιτημάτων διατροφής της Νανόχηνας.....	14
1.3.2.2 Επέκταση ενδιαιτήματος διατροφής	15
1.3.3 Πολιτική και Νομοθεσία	15
1.3.3.1 Ανανέωση απαγόρευσης κυνηγιού Ασπρομέτωπης Χήνας στις πέντε ΖΕΠ..	15
1.3.3.2 Τροποποίηση διάταξης περί απαγόρευσης χρήσης μολύβδινων σκαγιών	16
1.3.3.3 Έλεγχος εμπορίου - διακίνησης ατόμων του είδους	16
1.3.3.4 Διεθνής συνεργασία	16
1.3.3.5 Σύσταση Ομάδα Εργασίας.....	17
1.3.4 Παρακολούθηση και Έρευνα	17
1.3.4.1 Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για τη Νανόχηνα.....	17
1.3.4.2 Διερεύνηση δυνατοτήτων επαναφοράς των ενδιαιτημάτων που η Νανόχηνα έχει εγκαταλείψει	18
1.3.4.3 Συστηματική παρακολούθηση των Νανοχητών	18
1.3.4.4 Καταγραφή της κυνηγετικής δραστηριότητας στο Δέλτα Έβρου και το ΕΠΑΜΑΘ.....	19
1.3.4.5 Παρακολούθηση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων.....	19
1.3.4.6 Καταγραφή και παρακολούθηση σημείων κινδύνου για σύγκρουση χηνόμορφων με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας	19
1.3.5 Επικοινωνία και Εκπαίδευση	20
1.3.5.1 Διεξαγωγή σεμιναρίων για βελτίωση της φύλαξης	20
1.3.5.2 Ενημέρωση της κυνηγετικής κοινότητας	20
1.3.5.3 Ενημέρωση κοινού και ομάδων ενδιαφέροντος.....	20
ΜΕΡΟΣ 2: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ.....	21
2.1 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ	21
2.2 ΔΡΑΣΕΙΣ	23
2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔ	32
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	33

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	33
Ελληνική Βιβλιογραφία.....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	35
ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΕ & ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ.....	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	36
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	36
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ.....	37
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	37

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΩΝ

ΑΕWA	African Eurasian Waterbird Agreement
IUCN	International <i>Union for Conservation of Nature</i> (Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης)
UNEP	United Nations Environment Programme
ΔΑΔ	Δασική Απαγορευτική/Αστυνομική Διάταξη
ΔΕΔΔΗΕ	Διαχειριστής Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας
ΕΛΓΟ	Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός
ΕΟΕ	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
ΕΠΑΜΑΘ	Εθνικό Πάρκο Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης
ΕΣΔ	Εθνικό Σχέδιο Δράσης
ΖΕΠ	Ζώνη Ειδικής Προστασίας
ΙΔΕ	Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών
ΚΑΖ	Καταφύγιο Άγριας Ζωής
ΚΟΜΑΘ	Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας-Θράκης
ΚΠΕ	Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΥΠΑΑΤ	Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
ΦΔΠΠ	Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής

ΠΡΟΛΟΓΟΣ – ΣΧΕΔΙΑ ΔΡΑΣΗΣ ΕΙΔΩΝ

Τα Σχέδια Δράσης Ειδών είναι έγγραφα που χρησιμοποιούνται ευρέως στην Ευρώπη, για την παροχή οδηγιών για την προστασία των πιο απειλούμενων ειδών. Σύμφωνα με τους Heredia et al. (1996) «τα σχέδια δράσης καθορίζουν τις δράσεις που απαιτούνται για την αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης της κατάστασης διατήρησης ενός είδους και όπου είναι εφικτό, συμβάλλουν στην ανάκαμψή του. Παράλληλα θα πρέπει να αποτελούν τη βάση για τη λήψη αποφάσεων σε διεθνές επίπεδο και να παρέχουν το πλαίσιο για το σχεδιασμό των δράσεων σε εθνικό επίπεδο».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποστηρίξει την ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίων Δράσης Ειδών για τα πιο απειλούμενα είδη πουλιών του Παραρτήματος I της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τα Πουλιά (2009/147/EC πρώην 79/409/EEC), συμπεριλαμβανομένων και παγκόσμια απειλούμενων ειδών που βρίσκονται στην Ευρώπη, από το 1993 (Gallo-Orsi, 2001). Τα σχέδια δράσης εκπονούνται μέσω εκτενών συσκέψεων και συμφωνιών μεταξύ επιστημόνων, κυβερνητικών υπηρεσιών, στελεχών περιβαλλοντικών οργανώσεων, αρμόδιων φορέων και ΜΚΟ σε όλη την Ευρώπη. Επιπλέον, τα σχέδια δράσης αποτελούν πολύτιμο εργαλείο παροχής βοήθειας προς τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (αλλά και άλλες χώρες) για να εστιάσουν τις δράσεις διατήρησης και τους διαθέσιμους πόρους στα πιο κρίσιμα μέτρα, στοχεύοντας στην αποκατάσταση των πληθυσμών των απειλούμενων ειδών και διασφαλίζοντας ότι οι ληφθείσες δράσεις βασίζονται σε άριστα επιστημονικά δεδομένα.

Τα Σχέδια Δράσης Ειδών αποτελούν σημαντικό βήμα για την προστασία ενός είδους και η εφαρμογή τους χρειάζεται παρακολούθηση και ανανέωση σε τακτική βάση. Η χρονική κλίμακα επιθεώρησής του κυμαίνεται, ανάλογα με το είδος, από 3 έως 5 έτη (Gallo-Orsi, 2001). Ο κύριος σκοπός ενός σχεδίου δράσης είναι ο καθορισμός των στόχων που θα εξασφαλίσουν τη μακροπρόθεσμη διατήρηση του είδους ενδιαφέροντος και των κατάλληλων δράσεων που απαιτούνται για την επίτευξή τους. Η επαρκής γνώση για την οικολογία των πληθυσμών του είδους, οι ιδιότητες των οικοσυστημάτων στα οποία ζουν και το ανθρώπινο πλαίσιο που τα χαρακτηρίζει, είναι θεμελιώδη προαπαιτούμενα για τον κατάλληλο προσδιορισμό των στόχων και των δράσεων.

Το Σεπτέμβριο του 2008, στην 4^η συνάντηση κρατών μελών της Συμφωνίας για τα μεταναστευτικά υδρόβια πουλιά της Ευρασίας (UNEP – AEWA) στη Μαδαγασκάρη, εγκρίθηκε το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα (Jones et al. 2008). Στόχος του είναι η αποκατάσταση του πληθυσμού της Νανόχηνας σε ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης εντός της περιοχής της AEWA μέσω της ανάσχεσης και της αντιστροφής της τωρινής μείωσης του πληθυσμού και της συστολής της κατανομής του είδους. Επιπλέον, στόχος του σχεδίου δράσης είναι η διατήρηση του Φιννοσκανδικού και Δυτικού κύριου υποπληθυσμού με σκοπό την αποκατάσταση του Φιννοσκανδικού σε 1.000 άτομα, και του Δυτικού κύριου σε 20.000 άτομα. Προτεινόμενο μέτρο για την επίτευξη των παραπάνω στόχων είναι και η συγγραφή και κύρωση Εθνικών Σχεδίων Δράσης από τα κράτη μέλη της Συμφωνίας, τα οποία βρίσκονται στη μεταναστευτική διαδρομή της Νανόχηνας.

Το πρώτο Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηννα στην Ελλάδα καταρτίστηκε το 1999 (Καζαντζίδης & Ναζηρίδης 1999) αλλά δεν τέθηκε σε ισχύ λόγω έλλειψης θεσμοθετημένου νομικού πλαισίου για την εφαρμογή Εθνικών Σχεδίων Δράσης Ειδών. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+ «**Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηννας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής**», συντάχθηκε από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία και το Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών του ΕΛΓΟ «Δήμητρα» το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) για τη Νανόχηννα στην Ελλάδα, με στόχο την αποτροπή της εξαφάνισης του είδους και την αποκατάσταση του πληθυσμού του είδους στις περιοχές διαχείμασης του στην Ελλάδα σε «ευνοϊκό καθεστώς διατήρησης». Ευελπιστούμε ότι το ΕΣΔ θα παράσχει το πλαίσιο για τη διατήρηση του είδους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με βάση τον αποτελεσματικό συντονισμό οργανισμών και δράσεων.

Η επιτυχημένη εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Νανόχηννα, όπως και κάθε Εθνικού Σχεδίου Δράσης, εξαρτάται από την υποστήριξη και συμμετοχή της Πολιτείας. Χωρίς την κυβερνητική υποστήριξη η χρηματοδότηση των προτεινόμενων μέτρων καθίσταται αδύνατη. Η ένταξη των δράσεων προστασίας της Νανόχηννας στον ετήσιο κρατικό προϋπολογισμό θα επιτρέψει τη συνέχιση των προσπαθειών προστασίας του είδους στη χώρα μας.

-

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Νανόχηννα είναι ένα παγκοσμίως απειλούμενο μεταναστευτικό είδος, ο πληθυσμός του οποίου έχει υποστεί δραματική μείωση από τα μέσα του 20ου αιώνα. Ο Φιννοσκανδικός πληθυσμός της Νανόχηννας διαχειμάζει στους υγροτόπους της βόρειας Ελλάδας και τις τελευταίες δεκαετίες κυμαίνεται στα 60-80 άτομα.

Σκοπός του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για τη Νανόχηννα, είναι η συμβολή στην αποκατάσταση του Φιννοσκανδικού πληθυσμού του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης. Ο γενικός στόχος του ΕΣΔ είναι η διαφύλαξη του πληθυσμού της Νανόχηννας που διαχειμάζει στην Ελλάδα και η διατήρηση του αριθμού των ατόμων σε κάθε περίοδο χωρίς απώλειες και στη βέλτιστη κατάσταση με την εξασφάλιση ασφαλών, επαρκών και υψηλής ποιότητας βιοτόπων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείμασης αλλά και στις διαδρομές μετακίνησης.

Για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΔ είναι απαραίτητο να ληφθούν μια σειρά από μέτρα. Τα σημαντικότερα από αυτά αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της πιθανότητας θανάτωσης Νανόχηννας και στη βελτιστοποίηση των ενδιαιτημάτων διατροφής και διανυκτέρευσης.

Ειδικότερα, τα μέτρα που το παρόν ΕΣΔ αναγνωρίζει πως πρέπει να υλοποιηθούν είναι τα εξής:

- Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων
- Περιορισμός κυκλοφορίας τροχοφόρων οχημάτων στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» και ρύθμιση δραστηριοτήτων για περιορισμό όχλησης
- Ορθή διαχείριση των ενδιαιτημάτων διατροφής της Νανόχηννας
- Επέκταση του ενδιαιτήματος διατροφής της Νανόχηννας
- Ανανέωση απαγόρευσης κυνηγιού Ασπρομέτωπης Χήνας στις πέντε ΖΕΠ που αφορούν τη Νανόχηννα
- Τροποποίηση διάταξης περί απαγόρευσης χρήσης μολύβδινων σκαγιών
- Έλεγχος εμπορίου - διακίνησης ατόμων του είδους
- Διεθνής συνεργασία
- Σύσταση ομάδας εργασίας
- Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για τη Νανόχηννα
- Διερεύνηση δυνατοτήτων επαναφοράς των ενδιαιτημάτων που η Νανόχηννα έχει εγκαταλείψει
- Συστηματική παρακολούθηση των Νανοχηνών
- Καταγραφή της κυνηγετικής δραστηριότητας στο Δέλτα Έβρου και το ΕΠΑΜΑΘ
- Παρακολούθηση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων
- Παρακολούθηση κυνηγετικής δραστηριότητας
- Καταγραφή και παρακολούθηση σημείων κινδύνου για σύγκρουση χηνόμορφων με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας
- Διεξαγωγή ενημερωτικών σεμιναρίων για βελτίωση της φύλαξης
- Ενημέρωση της κυνηγετικής κοινότητας
- Ενημέρωση κοινού και ομάδων ενδιαφέροντος

Αναλυτικά τα προτεινόμενα μέτρα συνοδεύονται από την αξιολόγηση της προτεραιότητάς τους, τη χρονική κλίμακα υλοποίησης, τον φορέα που καλείται να υλοποιήσει το κάθε μέτρο και το κόστος υλοποίησης, παρουσιάζονται στον Πίνακα 2.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Νανόχηνα είναι μεταναστευτικό είδος μεγάλων αποστάσεων, το οποίο διαχειμάζει σε υγροτόπους της βόρειας Ελλάδας. Ο παγκόσμιος πληθυσμός της έχει υποστεί δραματική μείωση από τα μέσα του 20ου αιώνα (Jones et al. 2008). Ο πληθυσμός της Νανόχηνας που διαχειμάζει στην Ελλάδα (40-80 άτομα) ανήκει στο Φιννοσκανδικό πληθυσμό, τον οποίο αποτελούν πλέον μόνο 20-30 ζευγάρια.

Η Νανόχηνα είναι ένα παγκοσμίως απειλούμενο είδος, που ανήκει στην κατηγορία «Τρωτό» στον Κόκκινο Κατάλογο Απειλούμενων Ζώων της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (International Union for the Conservation of Nature – IUCN). Ο παγκόσμιος πληθυσμός της Νανόχηνας αριθμεί 28.000 – 33.000 άτομα, ενώ έχει μειωθεί δραστικά από τα μέσα του 20ου αιώνα (Delany & Scott, 2006). Η μείωση αυτή συνοδεύτηκε από τον κατακερματισμό των περιοχών αναπαραγωγής και οδήγησε στο σχηματισμό υπο-πληθυσμών, μέσα σε αυτούς και τον Φιννοσκανδικό.

Το είδος περιλαμβάνεται επίσης στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2009/147/EK για τα Άγρια Πτηνά, στο Παράρτημα II της Σύμβασης της Βέρνης, στο Παράρτημα I και II της Σύμβασης της Βόννης καθώς και στην Αφρο-ευρασιατική Συμφωνία για τα υδρόβια πουλιά (African Eurasian Waterbird Agreement – AEWA). Προστατεύεται επίσης από την Εθνική Νομοθεσία (ΚΥΑ Η.Π. 8353/276/Ε103/17-2-2012 (ΦΕΚ 415/Β/23-2-2012) «Τροποποίηση και συμπλήρωση της υπ' αριθ. 37338/1807/2010 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της» καθώς και του Προεδρικού Διατάγματος «Περί προστασίας της αυτοφυούς χλωρίδος και της άγριας πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύνης επ' αυτών» (ΦΕΚ 23Α/30-1-1981).

Εξαιτίας της υποβάθμισης των κατάλληλων ενδιαιτημάτων η κατανομή της Νανόχηνας στην Ελλάδα έχει συρρικνωθεί δραματικά και το είδος έχει πλέον περιοριστεί στη Λίμνη Κερκίνη και στο Δέλτα Έβρου. Παλαιότερα το είδος ήταν πιο κοινό στην Ελλάδα και με ευρύτερη κατανομή (Handrinos & Goutner 1990, Handrinos 1991, Handrinos & Akriotis 1997).

Η Νανόχηνα ανήκει στην κατηγορία «Κρισίμως Κινδυνεύον» του Κόκκινου Βιβλίου των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας, το οποίο σημαίνει πως αντιμετωπίζει εξαιρετικά υψηλό κίνδυνο εξαφάνισης στο φυσικό της περιβάλλον στο άμεσο μέλλον. Οι λόγοι μείωσης του πληθυσμού είναι ποικίλοι και καθώς το είδος είναι μεταναστευτικό δεν μπορούν να αποδοθούν μόνο σε περιοριστικούς παράγοντες στην Ελλάδα. Συνδυασμός παραγόντων έχουν οδηγήσει το είδος στα όρια της εξαφάνισης στην Ευρώπη. Συνεπώς, η συνεργασία της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες κατά μήκος της μεταναστευτικής διαδρομής του είδους καθώς και η υλοποίηση στοχευμένων μέτρων προστασίας είναι απαραίτητη.

Η Νανόχηννα χαρακτηρίζεται ως τακτικός χειμερινός επισκέπτης στην Ελλάδα. Οι Νανόχηννες φτάνουν στη Λίμνη Κερκίνη από τις αρχές – μέσα Οκτωβρίου και παραμένουν εκεί έως τα τέλη Δεκεμβρίου – αρχές Ιανουαρίου. Έπειτα πετούν στο Δέλτα Έβρου όπου συνήθως παραμένουν έως το τέλος Φεβρουαρίου - μέσα Μαρτίου. Συνολικά, οι Νανόχηννες παραμένουν στην Ελλάδα περίπου πέντε μήνες, δηλαδή περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο μέρος κατά τη διάρκεια του ετήσιου κύκλου τους, καθιστώντας την Ελλάδα την πιο σημαντική χώρα στην ευρωπαϊκή μεταναστευτική τους διαδρομή.

Η Νανόχηννα στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως ένα από τα 14 «Κρισίμως Κινδυνεύοντα» είδη, προστατεύεται από την Ευρωπαϊκή και Εθνική νομοθεσία και απαγορεύεται το κυνήγι της από το 1985. Εξαιτίας της ομοιότητας της Νανόχηννας με την Ασπρομέτωπη Χήνα, ένα πολύ κοινό και κατά περιόδους θηρεύσιμο είδος (βλ. «Η Κατάσταση του είδους σήμερα», σελ 19), τον Αύγουστο του 2012 απαγορεύτηκε το κυνήγι της Ασπρομέτωπης Χήνας. Η απαγόρευση αυτή διήρκεσε τρεις θηρευτικές περιόδους και αφορούσε τις πέντε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) όπου παρατηρείται ή έχει παρατηρηθεί στο παρελθόν η Νανόχηννα (Δέλτα Έβρου, Λίμνη Ισμαρίδα – Λίμνη Βιστωνίδα, Δέλτα Νέστου, Λίμνη Κερκίνη, Λίμνες Κορώνεια – Βόλβη).

Οι περιοχές όπου έχει παρατηρηθεί η Νανόχηννα κατά τα τελευταία τουλάχιστον 20 έτη έχουν θεσμοθετηθεί ως προστατευόμενες (Ζώνες Ειδικής Προστασίας). Σε όλες τις ΖΕΠ στις οποίες έχουν παρατηρηθεί Νανόχηννες, λειτουργούν Φορείς Διαχείρισης. Επιπλέον, η υλοποίηση των προγραμμάτων διατήρησης του είδους στην Ελλάδα, η οποία ξεκίνησε το 1987, έχει συμβάλλει στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τη Νανόχηννα. Τόσο το ευρύ κοινό όσο και άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς όπως η Δασοφυλακή, οι φύλακες θήρας των κυνηγετικών οργανώσεων, η κυνηγητική κοινότητα και άλλοι γνωρίζουν για τη σημασία διατήρησης του είδους και συμβάλλουν στην προστασία του.

Για να είναι αποτελεσματική η προστασία του είδους απαιτείται η συνεργασία όλων των χωρών τις οποίες επισκέπτεται αυτό κατά το μεταναστευτικό του ταξίδι. Στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE+ «**Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηννας σε σημαντικές περιοχές διαχείρισης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής**», συνεργάστηκαν οργανώσεις (κυβερνητικές ή μη) από χώρες στις οποίες το είδος αναπαράγεται, σταθμεύει και διαχειμάζει. Κάθε μια από αυτές έχει καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματική προστασία του είδους και καλείται να λάβει μια σειρά από μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάκαμψη του πληθυσμού της Νανόχηννας.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηννα στην Ελλάδα έχει ιδιαίτερη σημασία σε διεθνές επίπεδο καθώς έχει αναγνωριστεί πως οι παράγοντες που προκαλούν υψηλή θνησιμότητα στα ενήλικα πουλιά επιδρούν πρωτίστως στις περιοχές στάθμευσης κατά τη μετανάστευση και στις περιοχές διαχείρισης (Jones et al. 2008).

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης βασίστηκε στην έκθεση «*Νανόχηννα (Anser erythropus Linnaeus, 1758). Η Κατάσταση του Είδους Σήμερα.*» (Βασιλειάδης κα. 2015), στην οποία παρατίθενται όλες οι μέχρι σήμερα γνώσεις για το είδος στη χώρα.

Το χρονικό πλαίσιο του παρόντος ΕΣΔ είναι 5 έτη.

ΜΕΡΟΣ 1: ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

1.1 ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για τη Νανόχηνα, είναι η συμβολή στην αποκατάσταση του Φιννοσκανδικού πληθυσμού του είδους σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

1.2 ΣΤΟΧΟΙ

Ο γενικός στόχος του ΕΣΔ είναι η διαφύλαξη του πληθυσμού της Νανόχηνας που διαχειμάζει στην Ελλάδα και η διατήρηση του αριθμού των ατόμων σε κάθε περίοδο χωρίς απώλειες και στη βέλτιστη κατάσταση, με την εξασφάλιση ασφαλών, επαρκών και υψηλής ποιότητας βιοτόπων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείμασης αλλά και στις διαδρομές μετακίνησης. Οι επιμέρους στόχοι του σχεδίου δράσης περιλαμβάνονται στους παρακάτω άξονες:

1. *Πληθυσμιακή διατήρηση*
 - Διατήρηση του αριθμού των διαχειμαζόντων ατόμων Νανόχηνας χωρίς απώλειες μέσω της δημιουργίας ασφαλούς μεταναστευτικού διαδρόμου μεταξύ των περιοχών Λίμνη Κερκίνη, Λίμνη Κορώνεια, Δέλτα Νέστου, Λίμνη Βιστωνίδα, Λίμνη Ισμαρίδα, και Δέλτα Έβρου.
2. *Προστασία ενδιαιτημάτων*
 - Διαχείριση των ενδιαιτημάτων που μόνιμα ή περιστασιακά επισκέπτεται το είδος, ώστε να εξασφαλίζεται η άριστη ποιότητα των ενδιαιτημάτων αυτών. Οι Νανόχηνες πρέπει να αποχωρούν από την Ελλάδα σε άριστη φυσική κατάσταση, αυξάνοντας τις πιθανότητες επιτυχημένης αναπαραγωγής και συμβάλλοντας έτσι στην ανάσχεση της πληθυσμιακής πτώσης του είδους και στη σταθεροποίηση του πληθυσμού¹.
3. *Πολιτική και νομοθεσία*
 - Τροποποίηση ή συμπλήρωση συγκεκριμένων διατάξεων της νομοθεσίας, προκειμένου να ελαχιστοποιείται η πιθανότητα εκ λάθους θανάτωσης, μολυβδίασης και γενετικής μόλυνσης του είδους.

¹ Το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα θέτει ως στόχο τη σταθεροποίηση του πληθυσμού σε επίπεδο άνω του ορίου των 1000 ατόμων, ώστε σύμφωνα με τα κριτήρια του IUCN Red list να μην θεωρείται πια «απειλούμενο».

- Θέσπιση του νομικού πλαισίου που θα εξασφαλίζει τον αποτελεσματικό συντονισμό και παρακολούθηση των δράσεων διατήρησης.

4. Παρακολούθηση και έρευνα

- Συνέχιση του προγράμματος παρακολούθησης της Νανόχηννας από τους αρμόδιους φορείς.
- Παρακολούθηση κυνηγετικής δραστηριότητας, ποιότητας ενδιαιτημάτων και κατανομής Νανόχηννας στο Δέλτα Έβρου.
- Συμπλήρωση των κενών του χάρτη της μεταναστευτικής διαδρομής και της οικολογίας του είδους.

5. Επικοινωνία και εκπαίδευση

- Ενημέρωση του προσωπικού των ΦΔΠΠ, της Δασικής Υπηρεσίας και των φυλάκων θήρας των κυνηγετικών οργανώσεων, σε θέματα που αφορούν τη Νανόχηννα.
- Σταθερή προβολή της ανάγκης για τη διαφύλαξη του είδους από τους εμπλεκόμενους φορείς.
- Ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων και του κοινού σε θέματα που αφορούν τη Νανόχηννα.

1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ - ΜΕΤΡΑ

Είναι άμεση ανάγκη να ληφθούν μέτρα σε όλες τις χώρες όπου αναπαράγεται, σταθμεύει ή διαχειμάζει ο Φιννοσκανδικός πληθυσμός της Νανόχηννας και ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Λόγω του ιδιαίτερα μικρού πληθυσμού της, η απώλεια ενός ατόμου είναι κρίσιμη καθώς επιδρά καθοριστικά στις συνολικές προσπάθειες ανάκαμψης του πληθυσμού. Οι δράσεις υψηλής σημασίας αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση της πιθανότητας απώλειας ατόμων Νανόχηννας και στη βελτίωση των ενδιαιτημάτων διατροφής και διανυκτέρευσης.

1.3.1 Πληθυσμιακή Διατήρηση

1.3.1.1 Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων/εποπτείας

Η εντατικοποίηση της φύλαξης, εποπτείας και των ελέγχων στους κυνηγούς μέσα από συντονισμένες ενέργειες των εμπλεκόμενων στη φύλαξη/επόπτευση φορέων, αποτελεί μείζονος σημασίας μέτρο για την εξάλειψη της πιθανότητας εκ λάθους θανάτωσης Νανόχηννας. Η φύλαξη και εποπτεία θα εκμεταλλεύεται όλα τα διαθέσιμα σε αυτή μέσα (π.χ. σύστημα καμερών παρακολούθησης CCTV). Ο συντονισμός των εμπλεκόμενων στη φύλαξη στις περιοχές ενδιαφέροντος για τη Νανόχηννα θα βασίζεται στα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την προστασία των προστατευόμενων ειδών της άγριας πανίδας των περιοχών, όπου αυτά υπάρχουν. Θα διενεργούνται μικτές περιπολίες με τη συμμετοχή αρμόδιων για τη φύλαξη φορέων, με βάση τη δυνατότητα φύλαξης εστιασμένης στη Νανόχηννα. Η αποτελεσματικότερη φύλαξη των περιοχών Λίμνη Κερκίνη, Λίμνη

Κορώνεια, Δέλτα Νέστου, Λίμνη Βιστωνίδα, Λίμνη Ισμαρίδα και Δέλτα Έβρου θα δημιουργήσει έναν ασφαλέστερο μεταναστευτικό διάδρομο μέσα στη χώρα.

1.3.1.2 Περιορισμός κυκλοφορίας τροχοφόρων οχημάτων στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» και ρύθμιση δραστηριοτήτων για περιορισμό όχλησης

Η όχληση στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» από τα διερχόμενα οχήματα αντιμετωπίστηκε μέσω της απαγόρευσης κυκλοφορίας οχημάτων με σχετική απόφαση της Διεύθυνσης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Μακεδονίας-Θράκης, η οποία υπογράφηκε στις 5/1/2015 και έχει ισχύ 5 έτη. Είναι απαραίτητη η ανανέωσή της μετά το πέρας της χρονικής περιόδου ισχύος της.

Οι οικοτουριστικές επιχειρήσεις, οι μεμονωμένοι επισκέπτες αλλά και οι αγρότες, κτηνοτρόφοι, αλιείς κλπ που δραστηριοποιούνται στα Εθνικά Πάρκα στα οποία έχει παρατηρηθεί η Νανόχηνα, θα είναι ενήμεροι, ώστε οι ασκούμενες δραστηριότητες να προκαλούν τη λιγότερη δυνατή όχληση. Ενδείκνυται η συνεργασία των ΦΔΠΠ με τις οικοτουριστικές επιχειρήσεις που οργανώνουν δράσεις εντός των περιοχών ενδιαφέροντος. Η συνεργασία αυτή θα γίνει στη βάση της δέσμευσης για τήρηση κωδίκων ορθής πρακτικής μέσω χρησιμοποίησης ενός συστήματος κανόνων που εφαρμόζεται διεθνώς ή κατάρτισης ενός νέου για τη συγκεκριμένη περιοχή.

1.3.2 Προστασία ενδιαιτημάτων

1.3.2.1 Ορθή διαχείριση των ενδιαιτημάτων διατροφής της Νανόχηνας

Για τη βελτίωση των υγρών λιβαδιών και προστασία από τυχόν υποβάθμιση είναι απαραίτητο να εφαρμόζεται ορθή κτηνοτροφική χρήση σε όλες της ΖΕΠ στις οποίες έχει παρατηρηθεί η Νανόχηνα. Η βόσκηση θα ασκείται βάσει του διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης της περιοχής² το οποίο θα λαμβάνει υπόψη του τις οικολογικές απαιτήσεις της Νανόχηνας.

Η βόσκηση βοοειδών στην ευρύτερη περιοχή διατροφής της Νανόχηνας και των λοιπών χηνών στο Εθνικό Πάρκο Δέλτα Έβρου κρίνεται απαραίτητη καθώς κρατά το ύψος των ποωδών φυτών (που είναι η κύρια τροφή των χηνών) στο κατάλληλο ύψος για τις Νανόχηνες. Παράλληλα, θα δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων όλων των νόμιμων χρηστών των βοσκόμενων λιβαδικών εκτάσεων με στόχο την βελτίωση της υλοποίησης αλλά και του ελέγχου σχεδίων βόσκησης στην περιοχή.

² Νόμος 4264/2014 (ΦΕΚ Α 118)/15/05/2014 Άρθρο 60, και ΚΥΑ 117394/2932 (ΦΕΚ Β 3557/30/-12-14), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σύμφωνα με το Ν. 4351/2015 (ΦΕΚ Α' 164) «Βοσκήσιμες γαίες και άλλες διατάξεις».

Σύμφωνα με τους Πλατής κ.ά. (2013), η ισορροπία της βόσκησης στο λιβάδι Δημητριάδη είναι οριακή. Θα ληφθούν υπόψη τα διαχειριστικά μέτρα που προτείνονται στην «Ειδική Μελέτη Βελτίωσης και Διαχείρισης υγρών λιβαδιών σε περιοχή του Δέλτα Έβρου» (Πλατής κ.ά. 2013) τα οποία αποσκοπούν σε:

- Εξισορρόπηση της βοσκοφόρτωσης, με στόχο την ομοιόμορφη χρήση και διαχείρισή των βοσκόμενων επιφανειών προκειμένου να υπάρξει ισορροπία μεταξύ κτηνοτροφίας και περιβάλλοντος και των απαιτήσεων των ειδών της άγριας πανίδας και ιδιαίτερα των φυτοφάγων ζώων με έμφαση στη Νανόχληνα.
- Υλοποίηση των απαραίτητων βελτιώσεων βλάστησης, με τον έλεγχο της ανεπιθύμητης αλοφυτικής βλάστησης, για να αξιοποιηθεί πληρέστερα η βοσκήσιμη ύλη σε όλη την επιφάνεια των υγρολίβαδων.

1.3.2.2 Επέκταση ενδιαιτήματος διατροφής

Η ενίσχυση της παρουσίας χειμερινών αγρωστωδών ή πλατύφυλλων ποών σε χωράφια κατάλληλης μορφολογίας εντός των ΖΕΠ ενδιαφέροντος για τη Νανόχληνα, μπορεί να μειώσει την πιθανότητα μετακίνησης της Νανόχληνας σε λιγότερο ασφαλείς περιοχές σε περιόδους περιορισμένης διαθεσιμότητας τροφής, αλλά και να αποσυμφορήσει τις πιο δημοφιλείς περιοχές διαχείμασης της Νανόχληνας από λοιπές χήνες, οι οποίες επίσης θα επωφεληθούν του μέτρου. Το μέτρο αυτό αφορά όλες τις ΖΕΠ στις οποίες έχει παρατηρηθεί το είδος.

Η κατάλληλη χρήση γεωργικών γαιών εντός των ΖΕΠ ενδιαφέροντος για τη Νανόχληνα, μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση ενδιαιτήματος για το είδος. Οι κατάλληλες γεωργικές πρακτικές καθώς και οι παρεμβάσεις που πιθανόν να απαιτούνται θα ορίζονται από σχετικές μελέτες όπως τα Θεματικά Σχέδια Διαχείρισης των ΖΕΠ, τα οποία θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής του μέτρου 7.1 «Εκπόνηση Θεματικών Σχεδίων Διαχείρισης για τον τομέα της Γεωργία σε προστατευόμενες περιοχές», του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020, (2014GR06RDNP001).

1.3.3 Πολιτική και Νομοθεσία

1.3.3.1 Ανανέωση απαγόρευσης κυνηγιού Ασπρομέτωπης Χήνας στις πέντε ΖΕΠ

Από τον Αύγουστο 2012 και για τρεις κυνηγετικές περιόδους απαγορεύτηκε το κυνήγι της Ασπρομέτωπης Χήνας σε πέντε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ). Η απόφαση αυτή είναι σημαντική για την αποφυγή εκ λάθους θανάτωσης Νανόχληνας σε περιοχές που παλαιότερα επιτρεπόταν το κυνήγι των χηνών εντός των ΖΕΠ. Η απαγόρευση του κυνηγιού της Ασπρομέτωπης Χήνας θα διασφαλιστεί στις 5 ΖΕΠ ενδιαφέροντος για τη Νανόχληνα.

1.3.3.2 Τροποποίηση διάταξης περί απαγόρευσης χρήσης μολύβδινων σκαγιών

Με την εφαρμογή της ΚΥΑ Αριθ. Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1-9/10 με την οποία «απαγορεύεται η χρησιμοποίηση σκαγιών μολύβδου για τη θήρα πτηνών σε πάσης φύσεως υγροτοπικά οικοσυστήματα» μειώνεται σημαντικά ο κίνδυνος μολυβδίασης. Ωστόσο, ο τρόπος με τον οποίο έχει διατυπωθεί η συγκεκριμένη διάταξη, δεν καθιστά σαφές ποια είναι τα όρια μέσα στα οποία απαγορεύεται η χρήση των μολύβδινων σκαγιών. Επιπλέον, με την ισχύουσα διατύπωση επιτρέπεται η θήρα τριχωτών θηραμάτων με μολύβδινα σκάγια στα υγροτοπικά οικοσυστήματα, μη αποκλείοντας έτσι το ενδεχόμενο κατάποσης μολύβδινων σκαγιών από τα υδρόβια πτηνά.

Κρίνεται ως αναγκαία η τροποποίηση της ισχύουσας διατύπωσης της ΚΥΑ ώστε να περιλαμβάνει τη θήρα όλων των ειδών της πανίδας στους υγροτόπους. Η ανάγκη για άμεση οριοθέτηση της περιοχής στην οποία απαγορεύεται η χρησιμοποίηση σκαγιών μολύβδου (όπου έχει παρατηρηθεί η Νανόχηνα), μπορεί να ικανοποιηθεί μέσω έκδοσης ΔΑΔ από τα αρμόδια Δασαρχεία (ή τις Δ/νσεις Δασών χωρίς Δασαρχεία). Η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του μέτρου θα παρακολουθείται με δειγματοληπτικές συλλογές καλύκων στη διάρκεια κάθε κυνηγετικής περιόδου.

1.3.3.3 Έλεγχος εμπορίου - διακίνησης ατόμων του είδους

Για την αποφυγή του ενδεχομένου γενετικής μόλυνσης της Νανόχηνας από άτομα προερχόμενα από εκτροφεία/πάρκα/ιδιωτικές συλλογές, θα ελέγχεται η μεταφορά, κατοχή, διακίνηση κτλ μέσω Εθνικής Νομοθεσίας. Η ενημέρωση των πάρκων/εκτροφείων και των κατόχων ιδιωτικών συλλογών για τον κίνδυνο γενετικής μόλυνσης του άγριου πληθυσμού αλλά και την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων για τον περιορισμό της πιθανότητας διαφυγής ατόμων Νανόχηνας κρίνεται ως αναγκαία. Για την επίτευξη του παραπάνω θα δημιουργηθεί μια κοινή βάση δεδομένων στην οποία θα καταγράφονται όλα τα άτομα Νανόχηνας που υπάρχουν στην Ελλάδα σε εκτροφεία/πάρκα/ιδιωτικές συλλογές.

1.3.3.4 Διεθνής συνεργασία

Η διεθνής δικτύωση και συνεργασία είναι απαραίτητη για τις δράσεις παρακολούθησης και διατήρησης του Φιννοσκανδικού πληθυσμού, αλλά και για την καλύτερη κατανόηση των μεταναστευτικών του μετακινήσεων, των περιοχών στάθμευσης και των ζητημάτων διατήρησης που προκύπτουν. Η δικτύωση αυτή αποτέλεσε σπουδαίο πυλώνα των δράσεων διατήρησης για όλα τα προγράμματα για το είδος. Για την εξασφάλιση της συνέχισης των παραπάνω είναι απαραίτητη η ίδρυση μόνιμου δικτύου φορέων και

ατόμων που ασχολούνται με την παρακολούθηση και διατήρηση του είδους στη διαδρομή του Φιννοσκανδικού πληθυσμού.

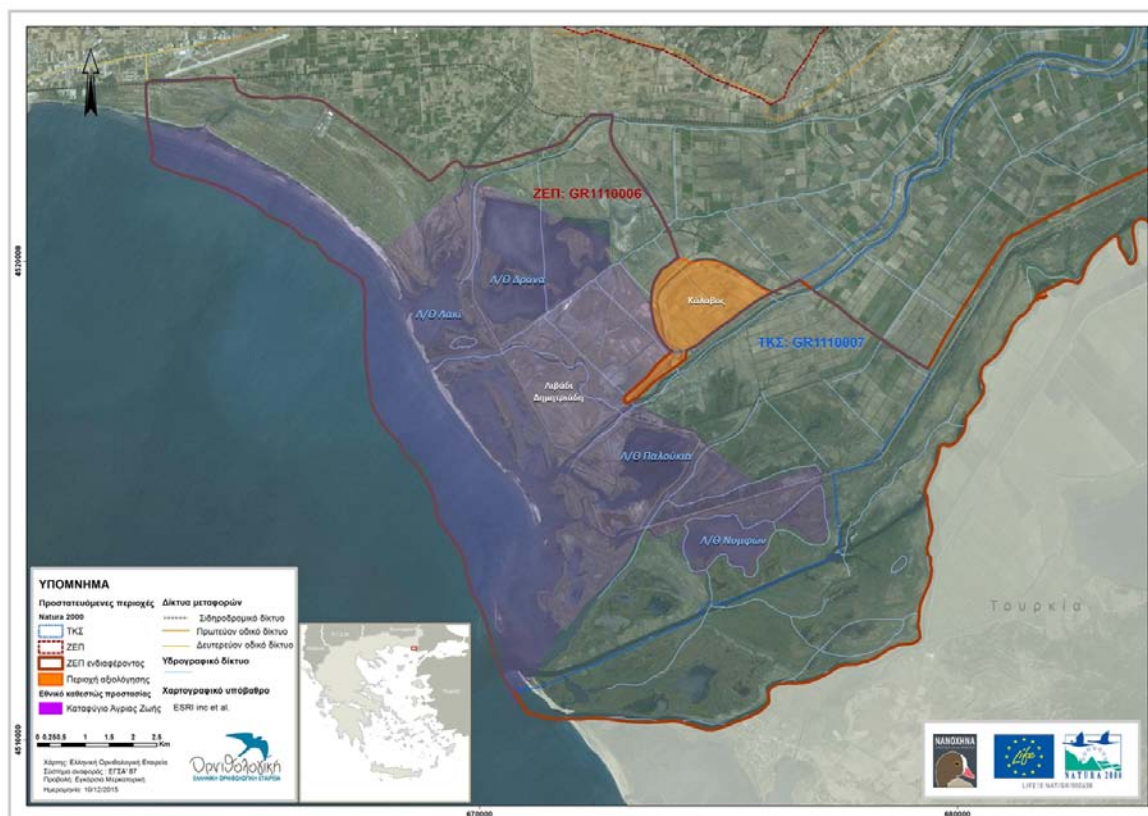
1.3.3.5 Σύσταση Ομάδα Εργασίας

Η παρακολούθηση του πληθυσμού, των δράσεων διατήρησης αλλά και αυτού καθαυτού του ΕΣΔ απαιτεί τη σύσταση ολιγομελούς, ομάδας εργασίας που θα έχει την εποπτεία τους, θα επικουρεί στην εκπροσώπηση στους διεθνείς οργανισμούς και στη σύνταξη αναφορών και θα επιμελείται των έκτακτων θεμάτων που ενδεχομένως να προκύπτουν.

1.3.4 Παρακολούθηση και Έρευνα

1.3.4.1 Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για τη Νανόχηνα

Λόγω της σημαντικότητας της περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για της χήνες θα διερευνηθεί η σημασία της περιοχής αυτής ως ενδιαίτημα διατροφής για τη Νανόχηνα μέσω της συστηματικότερης, για διάστημα πέντε ετών, παρακολούθησής της, ενώ παράλληλα θα λαμβάνονται εντατικότερα προληπτικά μέτρα εποπτείας και ελέγχου για την παρακολούθηση και κατανομή των χηνών κατά τη διάρκεια της θηρευτικής περιόδου και μετά τη λήξη της. Η σημασία της περιοχής αυτής για τη Νανόχηνα θα αξιολογείται κάθε έτος και συνολικά μετά το πέρας της πενταετούς παρακολούθησης της κατανομής της. Η λήψη αποφάσεων για τον περιορισμό ή και την αποδέσμευση της κυνηγετικής δραστηριότητας στην εν λόγω περιοχή, θα γίνεται επί τη βάση των συμπερασμάτων και της αξιολόγησης των κινδύνων, στο πλαίσιο εφαρμογής των Τοπικών Σχεδίων Δράσης (Υπουργική Απόφαση Αριθμ. 124378/1687, ΦΕΚ αρ. 1278, 2^ο τεύχος, 29/06/2015) καθώς και των ειδικότερων στοιχείων εμφάνισης και καταγραφής ατόμων Νανόχηνας στην περιοχή «Κάλαβος».

Εικόνα 1. Περιοχή αξιολόγησης ως ενδίατημα Νανόχηννας

1.3.4.2 Διερεύνηση δυνατοτήτων επαναφοράς των ενδίατημάτων που η Νανόχηννα έχει εγκαταλείψει

Η Λίμνη Ισμαρίδα και το Δέλτα του Νέστου αποτελούν περιοχές που επισκέπτονταν συστηματικά οι Νανόχηννες. Θα πραγματοποιηθεί έρευνα:

- i. για να διερευνηθούν τα αίτια που οδήγησαν στην εγκατάλειψη της περιοχής ως ενδίατημα για τις Νανόχηννες
- ii. και να καταγραφούν οι απαραίτητες ενέργειες και τα διαχειριστικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν για να μετατραπούν ξανά αυτές οι περιοχές κατάλληλες για το είδος.

Ο ΦΔΠΠ είναι αρμόδιος για την εφαρμογή των απαιτούμενων διαχειριστικών μέτρων και την παρακολούθηση της επιτυχίας τους.

1.3.4.3 Συστηματική παρακολούθηση των Νανοχηνών

Θα καλυφθεί το κενό στην υπάρχουσα γνώση γύρω από τις περιοχές που επισκέπτεται η Νανόχηννα κατά τη διαχείμισή της στην Ελλάδα. Την περίοδο που η Νανόχηννα δεν παρατηρείται σε καμία από τις γνωστές περιοχές θα ενταθούν οι προσπάθειες αναζήτησης με συντονισμένο και συστηματικό τρόπο. Η παρακολούθηση των

Νανοχηνών θα γίνεται εντατικά προκειμένου να συλλέγονται τα απαραίτητα πληθυσμιακά δεδομένα.

1.3.4.4 Καταγραφή της κυνηγετικής δραστηριότητας στο Δέλτα Έβρου και το ΕΠΑΜΑΘ

Θα υπάρχει συστηματική καταγραφή της κυνηγετικής δραστηριότητας που αφορά τα υδρόβια/παρυδάτια πτηνά, με παράλληλη χρήση των Τοπικών Σχεδίων Δράσης για τη προστασία των προστατευόμενων περιοχών, ώστε να είναι δυνατή η έγκαιρη αναγνώριση των παραγόντων που μπορεί να αυξήσουν την πιθανότητα εκ λάθους θανάτωσης Νανόχηνας. Η συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων μεταξύ των ετών θα επιτρέψει την αξιολόγηση του μέτρου απαγόρευσης θήρας της Ασπρομέτωπης Χήνας εντός ΖΕΠ και την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την τυχόν παράνομη θανάτωση των υδρόβιων πτηνών.

1.3.4.5 Παρακολούθηση της ποιότητας των ενδαιτημάτων

Η παρακολούθηση της παραγωγής και της ποιότητας της βοσκήσιμης ύλης, των παραμέτρων ποιότητας του εδάφους και της ποιότητας των υδάτων ανά τακτά χρονικά διαστήματα είναι κρίσιμη, προκειμένου να υπάρχει έγκαιρα η δυνατότητα λήψης κατάλληλων μέτρων, που θα διασφαλίζουν την ποιότητα των ενδαιτημάτων διατροφής της Νανόχηνας. Η παρακολούθηση της παραγωγής και της ποιότητας των ενδαιτημάτων διατροφής της Νανόχηνας είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται τουλάχιστον στις περιοχές Λίμνη Κερκίνη και Δέλτα Έβρου, ενώ η παρακολούθηση της ποιότητας υδάτων σε όλες τις περιοχές ενδιαφέροντος. Η παρακολούθηση των παραμέτρων ποιότητας του εδάφους απαιτείται μόνο για την περιοχή του Δέλτα Έβρου.

1.3.4.6 Καταγραφή και παρακολούθηση σημείων κινδύνου για σύγκρουση χηνόμορφων με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας

Τα χηνόμορφα είναι ιδιαίτερα ευπαθή στις συγκρούσεις με καλώδια δικτύου μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας. Κρίνεται σκόπιμο να καταγραφούν τα σημεία στα οποία υπάρχει κίνδυνος σύγκρουσης των χηνόμορφων προκειμένου να διερευνηθεί ο βαθμός επικινδυνότητας. Στα σημεία υψηλού κινδύνου θα ληφθούν μέτρα για τον περιορισμό της απειλής.

1.3.5 Επικοινωνία και Εκπαίδευση

1.3.5.1 Διεξαγωγή σεμιναρίων για βελτίωση της φύλαξης

Η αποτελεσματικότητα του ελέγχου της κυνηγετικής δραστηριότητας συνδέεται άμεσα με την ύπαρξη εκπαιδευμένου προσωπικού, τόσο της Δασοφυλακής όσο και των φυλάκων θήρας των κυνηγετικών οργανώσεων, σε θέματα νομοθεσίας και αναγνώρισης των υδρόβιων πτηνών. Για την επίτευξη των παραπάνω θα καθιερωθεί η ετήσια διοργάνωση ημερίδας/σεμιναρίου που θα περιλαμβάνει οδηγίες αναγνώρισης των πτηνών, οδηγίες ασφάλειας κατά τη φύλαξη, ενημέρωση της κείμενης νομοθεσίας και άλλα σχετικά θέματα. Η ημερίδα θα αποτελεί χώρο για τον συντονισμό των εμπλεκόμενων στη φύλαξη φορέων και την ενημέρωση των Τοπικών Σχεδίων Δράσης.

1.3.5.2 Ενημέρωση της κυνηγετικής κοινότητας

Είναι απαραίτητο να καθιερωθεί η διεξαγωγή ημερίδων που θα απευθύνονται σε κυνηγούς και η παραγωγή και διανομή του απαραίτητου ενημερωτικού υλικού για την αναγνώριση της Νανόχηνας και των υπόλοιπων υδρόβιων πτηνών. Οι ημερίδες θα έχουν ως βασικό αντικείμενο την αναγνώριση των υδρόβιων πτηνών, την ασφαλή άσκηση της κυνηγετικής δραστηριότητας, την ενημέρωση για την κείμενη νομοθεσία και άλλα σχετικά θέματα. Το ενημερωτικό υλικό που έχει ήδη παραχθεί στο πλαίσιο του LIFE10NAT/GR000638, μπορεί να συνοδεύει την κυνηγετική άδεια που εκδίδουν οι κυνηγοί κάθε έτος τουλάχιστον στις σημαντικές για τη Νανόχηνα περιοχές.

Θα τοποθετηθούν ενημερωτικές πινακίδες σε ευδιάκριτα σημεία ώστε οι κυνηγοί να είναι ενήμεροι για τα όρια των περιοχών στις οποίες ισχύουν απαγορεύσεις (απαγόρευση κυκλοφορίας εντός ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου», απαγόρευση χρήσης μολύβδινων σκαγιών, απαγόρευση θήρας χήνας). Ενημερωτικό υλικό θα είναι διαθέσιμο στο πεδίο από τους φορείς οι οποίοι περιπολούν/επιτηρούν τις περιοχές ενδιαφέροντος.

1.3.5.3 Ενημέρωση κοινού και ομάδων ενδιαφέροντος

Το ενημερωτικό υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE10NAT/GR/000638 θα είναι διαθέσιμο και μετά το πέρας αυτού στα Κέντρα Πληροφόρησης/έδρα των ΦΔΠΠ στις περιοχές όπου απαντά η Νανόχηνα. Οι δράσεις Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που απευθύνονται σε μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με στόχο την ενημέρωση/ευαισθητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας θα συνεχιστούν και θα επεκταθούν σε όλη τη βόρεια Ελλάδα. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του ίδιου προγράμματος. Θα ενταχθούν διαλέξεις στο πλαίσιο σχετικών μαθημάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών

προγραμμάτων τμημάτων ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης με βιολογικό/περιβαλλοντικό και παιδαγωγικό αντικείμενο με στόχο την ενημέρωση των σπουδαστών/φοιτητών. Η ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας για τη Νανόχνηνα θα επικαιροποιείται και μετά τη λήξη του προγράμματος.

ΜΕΡΟΣ 2: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

2.1 ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι εμπλεκόμενοι φορείς και η σύνδεσή τους με τα προτεινόμενα μέτρα.

Πίνακας 1: Ανάλυση Άμεσα Εμπλεκόμενων: οι άμεσα εμπλεκόμενοι με το είδος και η σύνδεσή τους με τις κύριες δράσεις/μέτρα που προτείνονται στο ΕΣΔ.

Άμεσα Εμπλεκόμενοι	Δράσεις/Μέτρα*
Κυνηγετικές Οργανώσεις (σε τοπικό, κυρίως, επίπεδο) – Φύλακες Θήρας Κυνηγετικών Οργανώσεων	Κ, Ο, Ε, ΚΚ, ΒΦ, ΚΔ
Βοσκοί – Κτηνοτρόφοι (ιδιοκτήτες)	Δ
Αγρότες	ΒΕ
Δ/νσεις Δασών, Δασαρχεία	Μ, Κ, Ε, ΒΦ, Δ, Ο, Ζ, ΕΔ,
Φορείς Διαχείρισης (ΖΕΠ/περιοχές Natura 2000)	Ε, Η, Ο, Δ, Π, ΕΠ, Ν, ΚΔ, ΚΚ, ΕΚ, ΒΦ, ΒΕ, Κ,
Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία	Ν, ΚΚ, ΕΚ, ΟΕ, ΔΣ
Πανεπιστήμια /Ακαδημαϊκά Ιδρύματα/Ερευνητικοί φορείς	ΕΚ, ΔΣ
Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	ΒΕ
Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας	Κ, Μ, Ζ, ΕΔ, ΒΕ, ΟΕ
Εκπαιδευτική κοινότητα/Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	ΕΚ
Αστυνομία	Ε
Περιφέρειες (Τομείς περιβάλλοντος)	Δ
ΔΕΔΔΗΕ	Η

(ΒΕ) Βελτίωση ή επέκταση ενδαιτημάτων διατροφής,

(ΒΦ) Διεξαγωγή ενημερωτικών σεμιναρίων για βελτίωση φύλαξης,

(Δ) Ορθολογική διαχείριση ενδαιτημάτων διατροφής,

(ΔΣ) Διεθνής συνεργασία,

(Ε) Εντατικοποίηση Περιπολιών/ Ελέγχων,

(ΕΔ) Έλεγχος εμπορίου-διακίνησης ατόμων του είδους,

(ΕΚ) Ενημέρωση κοινού και ομάδων ενδιαφέροντος,

(ΕΠ) Διερεύνηση δυνατοτήτων επαναφοράς των ενδαιτημάτων που η Νανόχνηνα έχει εγκαταλείψει,

- (Ν) Συστηματική παρακολούθηση Νανόχηνας από τους ΦΔΠΠ,
- (Ζ) Ανανέωση απαγόρευσης κυνηγιού Ασπρομέτωπης Χήνας στις πέντε ΖΕΠ,
- (Η) Καταγραφή και παρακολούθηση σημείων κινδύνου για σύγκρουση χηνόμορφων με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας,
- (Κ) Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για τη Νανόχηνα,
- (ΚΔ) Καταγραφή κυνηγετικής δραστηριότητας,
- (ΚΚ) Ενημέρωση κυνηγετικής κοινότητας,
- (Μ) Τροποποίηση διάταξης περί απαγόρευσης μολύβδινων σκαγιών,
- (Ο) Περιορισμός κυκλοφορίας τροχοφόρων οχημάτων στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» και ρύθμιση δραστηριοτήτων για περιορισμό όχλησης,
- (ΟΕ) Σύσταση Διαρκούς Ομάδας Εργασίας,
- (Π) Παρακολούθηση ποιότητας ενδιαιτημάτων.

2.2 ΔΡΑΣΕΙΣ

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται αναλυτικά οι δράσεις που θα υλοποιηθούν.

Πίνακας 2. Μέτρα προς υλοποίηση

ΣΤΟΧΟΣ 1: Πληθυσμιακή Διατήρηση								
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ		ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ*	ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ***	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ***	ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Πληθυσμιακή Διατήρηση	Εντατικοποίηση περιπολιών/ελέγχων	Φύλαξη της μεταναστευτικής διαδρομής Λίμνη Κερκίνη, Λίμνη Κορώνεια, ΕΠΑΜΑΘ, Δέλτα Έβρου.	Απαραίτητη	Σε εξέλιξη	Δ/νσεις Δασών Νομών	ΦΔΠΠ Δασαρχεία Φύλακες Θήρας Κυνηγετικών οργανώσεων Αστυνομία	15.000/ ανά περιοχή/ έτος	Πράσινο Ταμείο
		Συνεργασία Δασοφυλακής- Φυλάκων Θήρας Κυνηγετικών οργανώσεων για συντονισμό περιπολιών/ελέγχων.	Υψηλή	Σε εξέλιξη	Δ/νσεις Δασών Νομών	Δασαρχεία/ ΚΟΜΑΘ/ Κυνηγετικοί σύλλογοι	0	-
	Περιορισμός κυκλοφορίας τροχοφόρων οχημάτων στο ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου» και ρύθμιση δραστηριοτήτων για περιορισμό όχλησης	Ανανέωση Απαγόρευσης διέλευσης τροχοφόρων οχημάτων στο δασικό οδικό δίκτυο εντός του ΚΑΖ «Δέλτα Έβρου».	Υψηλή	Μεσαία	Δ/νση Δασών Νομού	Δασαρχείο ΦΔΠΠ	0	-
		Καταγραφή των δραστηριοτήτων που ασκούνται στην περιοχή και έκδοση προδιαγραφών και σχετικών οδηγιών ορθής πρακτικής	Χαμηλή	Βραχεία	Δ/νσεις Δασών Νομών	ΦΔΠΠ	400	Πράσινο Ταμείο

ΣΤΟΧΟΣ 2: Προστασία Ενδιαιτημάτων

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ		ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ *	ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ***	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ***	ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Προστασία ενδιαιτημάτων	Ορθή διαχείριση των ενδιαιτημάτων διατροφής της Νανόχηννας	Ορθή διαχείριση των ενδιαιτημάτων διατροφής της Νανόχηννας λαμβάνοντας υπόψη τις μελέτες που έχουν ήδη συνταχθεί για αυτά και τις οικολογικές απαιτήσεις του είδους.	Υψηλή	Βραχεία	Αποκεντρωμένη Διοίκηση. - Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής (ΔΑΟΚ)	Βοσκοί ΦΔΠΠ Περιφέρειες (Τομείς Περ/ντος)	Κόστος ορίζεται σε ετήσια βάση	Επιχειρησιακά προγράμματα
		Καταγραφή των νόμιμων χρηστών των ενδιαιτημάτων της Νανόχηννας.	Χαμηλή	Βραχεία	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ	400/έτος	Πράσινο Ταμείο
	Επέκταση ενδιαιτηματος διατροφής	Καταγραφή κατάλληλων αγροτεμαχίων εντός ΚΑΖ.	Χαμηλή	Βραχεία	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ	200	Πράσινο Ταμείο
		Παροχή κινήτρου σε αγρότες για καλλιέργεια χειμερινών αγρωστωδών ή πλατύφυλλων ποιών.	Χαμηλή	Βραχεία	ΥΠΑΑΤ	Γενική Γραμματεία Αγροτικής πολιτικής και αγροτικών πόρων	3	ΥΠΑΑΤ
		Κατάλληλη διαχείριση γεωργικών γαιών σε ΖΕΠ ενδιαφέροντος για τη Νανόχηννα	Χαμηλή	Βραχεία	ΥΠΑΑΤ	Γενική Γραμματεία Αγροτικής πολιτικής και αγροτικών πόρων	4	ΥΠΑΑΤ

³ Το ύψος των οικονομικών ενισχύσεων ορίζεται από το μέτρο 10.1.1 όπως και το 10.1.4 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, με κωδικό 2014GR06RDNP001.

⁴ Το ύψος καθορίζεται από Θεματικά Σχέδια Διαχείρισης, όπως αυτά περιγράφονται στο Μέτρο 7.1 «Εκπόνηση Θεματικών Σχεδίων Διαχείρισης για τον τομέα της Γεωργία σε προστατευόμενες περιοχές», του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020, με κωδικό 2014GR06RDNP001.

ΣΤΟΧΟΣ 3: Πολιτική και Νομοθεσία

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ		ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ*	ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ***	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ***	ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Πολιτική και Νομοθεσία	Ανανέωση απαγόρευσης κυνηγιού Ασπρομέτωπης χήνας στις πέντε ΖΕΠ	Ανανέωση της απαγόρευσης θήρευσης Ασπρομέτωπης Χήνας στις πέντε ΖΕΠ.	Υψηλή	Άμεση	ΥΠΕΝ	Δ/νσεις Δασών Δασαρχεία	0	-
	Τροποποίηση διάταξης περί απαγόρευσης χρήσης μολύβδινων σκαγιών	Απαγόρευση χρησιμοποίησης μολύβδινων σκαγιών για τη θήρα όλων των ειδών σε υγροτοπικά οικοσυστήματα.	Μεσαία	Άμεση	ΥΠΕΝ	Δ/νσεις Δασών Δασαρχεία	0	-
		Οριοθέτηση υγροτοπικών οικοσυστημάτων στις περιοχές που έχει παρατηρηθεί η Νανόχηνα μέσω ΔΑΔ, μετά από πρόταση της Δασικής υπηρεσίας.	Μεσαία	Άμεση	Δ/νσεις Δασών Δασαρχεία	Δασαρχεία ΦΔΠΠ	0	-
		Παρακολούθηση αποτελεσματικότητας μέτρου μέσω συλλογής καλύκων.	Χαμηλή	Σε εξέλιξη	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ Ερευνητικοί φορείς	400/έτος	Πράσινο Ταμείο
	Έλεγχος εμπορίου-διακίνησης ατόμων του είδους	Έλεγχος εμπορίου μέσω Εθνικής Νομοθεσίας.	Χαμηλή	Μακρά	ΥΠΕΝ	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	0	-

Πολιτική και Νομοθεσία		Ενημέρωση των πάρκων/εκτροφείων και των κατόχων ιδιωτικών συλλογών για τον κίνδυνο γενετικής μόλυνσης του Φιννοσκανδικού πληθυσμού και την ανάγκη λήψης πρόσθετων μέτρων.	Χαμηλή	Βραχεία	ΥΠΕΝ	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	0	-
		Καταγραφή ατόμων Νανόχνηνας που υπάρχουν σε εκτροφεία/πάρκα/ιδιωτικές συλλογές στην Ελλάδα.	Χαμηλή	Βραχεία	ΥΠΕΝ	Αποκεντρωμένες Διοικήσεις	0	-
	Διεθνής συνεργασία	Συντήρηση δικτύου φορέων και ατόμων που ασχολούνται με την παρακολούθηση και διατήρηση του είδους.	Μεσαία	Άμεση	ΥΠΕΝ	ΕΟΕ Δασικές Υπηρεσίες ΦΔΠΠ	0	
	Σύσταση Ομάδα Εργασίας	Σύσταση Ομάδας Εργασίας για σύνταξη αναφορών ΕΣΔ, ελέγχου αποτελεσματικότητας μέτρων και αντιμετώπισης έκτακτων περιπτώσεων.	Μεσαία	Άμεση	ΥΠΕΝ	ΕΟΕ	5.000/έτος	Πράσινο ταμείο
ΣΤΟΧΟΣ 4: Παρακολούθηση και Έρευνα								
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ		ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ *	ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ***	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ***	ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
Παρακολούθηση και έρευνα	Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου για τη Νανόχνηνα	Αποφάσεις σχετικά με τη θήρα στην περιοχή «Κάλαβος» του Δέλτα Έβρου στο πλαίσιο των Τοπικών Σχεδίων Δράσης.	Υψηλή	Άμεση	ΥΠΕΝ	Δ/νσεις Δασών / Δασαρχεία	-	-

		Συστηματική πενταετής παρακολούθηση κατανομής χηνών πριν και μετά τη λήξη της κυνηγετικής περιόδου από μικτά κλιμάκια κυν.οργανώσεων/ περιβαλλοντικών οργανώσεων/ΦΔΠΠ.	Υψηλή	Άμεση	ΦΔΠΠ	ΕΟΕ/ Κυν.Οργανώσεις	5.000/ έτος	Πράσινο ταμείο
		Αξιολόγηση σημασίας περιοχής «Κάλαβος» για τη Νανόχνηνα	Υψηλή	Μεσαία	Δ/νσεις Δασών Νομών	Δασαρχεία ΦΔΠΠ Κυν. Οργανώσεις ΕΟΕ Ερευνητικά Ιδρύματα	0	-
Παρακολούθηση και έρευνα	Διερεύνηση δυνατοτήτων επαναφοράς των ενδιαιτημάτων που η Νανόχνηνα έχει εγκαταλείψει	Έρευνα στις περιοχές Ισμαρίδα και Δέλτα Νέστου σχετικά με τα απαιτούμενα διαχειριστικά μέτρα για την επαναφορά των ενδιαιτημάτων σε κατάλληλη κατάσταση για το είδος.	Χαμηλή	Βραχεία	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ ΕΟΕ	2.000	Πράσινο Ταμείο
	Συστηματική παρακολούθηση των Νανοχηνών	Επιστημονική παρακολούθηση του πληθυσμού της Νανόχηννας.	Υψηλή	Σε εξέλιξη	ΕΟΕ	ΦΔΠΠ	12.000/ έτος	Πράσινο Ταμείο
		Συστηματική έρευνα για την εύρεση όλων των θέσεων διαχείμασης της Νανόχηννας στην Ελλάδα.	Μεσαία	Βραχεία	ΕΟΕ	ΦΔΠΠ	1.000/ έτος	Πράσινο ταμείο
	Παρακολούθηση της ποιότητας των ενδιαιτημάτων	Παρακολούθηση της επάρκειας τροφής (παραγωγής βοσκήσιμης ύλης) ώστε να προληφθεί έγκαιρα τυχόν μειωμένη ποσότητα τροφής για τις Νανόχηννες (Λίμνη Κερκίνη και Δέλτα Έβρου).	Μεσαία	Βραχεία	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ	400/έτος	Πράσινο Ταμείο

Παρακολούθηση και έρευνα		Παρακολούθηση της θρεπτικής αξίας της τροφής (ποιότητα βοσκήσιμης ύλης) στα ενδιαιτήματα διατροφής (Λίμνη Κερκίνη και Δέλτα Έβρου).	Χαμηλή	Βραχεία	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ Ερευνητικά Ιδρύματα	280/έτος	Πράσινο Ταμείο
		Παρακολούθηση της ποιότητας των υδάτων (όλοι οι ΦΔΠΠ).	Χαμηλή	Μακρά	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ Ερευνητικά Ιδρύματα	300/έτος	Πράσινο Ταμείο
		Παρακολούθηση των παραμέτρων ποιότητας του εδάφους (αλατότητα- Δέλτα Έβρου/ ποσότητα φερτών υλικών- Λίμνη Κερκίνη).	Χαμηλή	Μακρά	ΦΔΠΠ	ΦΔΠΠ Ερευνητικά Ιδρύματα	200/ έτος	Πράσινο Ταμείο
	Παρακολούθηση της κυνηγετικής δραστηριότητας	Καταγραφή του αριθμού των κυνηγών, της κατανομής τους και των θηρευμένων ειδών μέσω δειγματοληπτικών εξορμήσεων κατά της διάρκειας της κυνηγετικής περιόδου.	Μεσαία	Σε εξέλιξη	Δ/σεις Δασών Νομών	Κυν. Οργανώσεις/ Δασαρχεία ΦΔΠΠ	-	-

	<p>Καταγραφή και παρακολούθηση σημείων κινδύνου για σύγκρουση χηνόμορφων με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας</p>	<p>Καταγραφή και παρακολούθηση των κρίσιμων σημείων για σύγκρουση των χηνών με καλώδια μεταφοράς και διανομής ενέργειας κατά μήκος των μεταναστατευτικών διαδρόμων.</p>	<p>Χαμηλή</p>	<p>Βραχεία</p>	<p>ΦΔΠΠ</p>	<p>ΦΔΠΠ ΔΕΔΔΗΕ</p>	<p>500</p>	<p>Πράσινο Ταμείο</p>
--	---	---	---------------	----------------	-------------	------------------------	------------	-----------------------

ΣΤΟΧΟΣ 5: Επικοινωνία και Εκπαίδευση

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΡΑΣΗ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ *	ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ**	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ ΔΡΑΣΗΣ***	ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ***	ΚΟΣΤΟΣ (€)	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	
Επικοινωνία και εκπαίδευση	Διεξαγωγή ενημερωτικών σεμιναρίων για βελτίωση της φύλαξης	Πραγματοποίηση ημερίδων αναγνώρισης υδρόβιων πτηνών και νομοθεσίας για Δασοφυλακή και Φυλάκων Θήρας Κυνηγετικών οργανώσεων τουλάχιστον μια φορά ανά έτος.	Υψηλή	Σε εξέλιξη	Δ/νση Δασών Νομού	Δασαρχεία ΚΟΜΑΘ ΦΔΠΠ	2.000/έτος	Πράσινο Ταμείο – Προϋπολογισμός ΚΟΜΑΘ
	Ενημέρωση της κυνηγετικής κοινότητας	Σεμινάρια αναγνώρισης υδρόβιων πτηνών, ενημέρωσης σε θέματα ασφάλειας και κείμενης νομοθεσίας για κυνηγούς.	Υψηλή	Σε εξέλιξη	Δ/νση Δασών Νομού	Δασαρχεία ΚΟΜΑΘ ΦΔΠΠ	2.000/έτος	Πράσινο Ταμείο – Προϋπολογισμός ΚΟΜΑΘ
		Παραγωγή έντυπου υλικού αναγνώρισης Νανόχνηνας (5.000 αντίτυπα).	Υψηλή	Σε εξέλιξη	ΥΠΕΝ	ΕΟΕ	1000	Πράσινο Ταμείο
		Διανομή έντυπου ενημερωτικού υλικού μαζί με την κυνηγετική άδεια από Δασαρχεία και κυνηγετικούς συλλόγους ή/και στο πεδίο στις περιοχές ενδιαφέροντος.	Μεσαία	Άμεση	Δ/νσεις Δασών Νομών	Δασαρχεία Κυν. Οργανώσεις	0	-
		Τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων.	Μεσαία	Άμεση	Δ/νσεις Δασών Νομών	Δασαρχεία	2.000/έτος	Επιμερισμός ανά φορέα

Επικοινωνία και εκπαίδευση	Ενημέρωση κοινού και ομάδων ενδιαφέροντος	Ανανέωση πληροφοριών στην ιστοσελίδα της ΕΟΕ για τη Νανόχηνα και μετά τη λήξη του προγράμματος.	Χαμηλή	Σε εξέλιξη	ΕΟΕ		-	Ίδιοι πόροι
		Διάθεση ενημερωτικού υλικού του Προγράμματος σε θέσεις-στόχος.	Χαμηλή	Σε εξέλιξη	ΦΔΠ ΕΟΕ	ΦΔΠ ΕΟΕ	0	-
		Υλοποίηση δράσεων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη βόρεια Ελλάδα.	Χαμηλή	Μακρά	Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων	Δ/νσεις Πβάθμιας και Ββάθμιας Εκπ./ΚΠΕ/ΦΔΠΠ	0	-
		Ένταξη διαλέξεων στο πρόγραμμα σπουδών περιβαλλοντικών/βιολογικών/παιδαγωγικών τμημάτων της χώρας.	Χαμηλή	Βραχεία	Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, ΤΕΙ	Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, ΤΕΙ	0	-

***Προτεραιότητα**

Απαραίτητη= Δράση που είναι απαραίτητη για την αποφυγή μεγάλη μείωσης του υποπληθυσμού, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει στην εξαφάνισή του.

Υψηλή= Δράση που είναι απαραίτητη για την αποφυγή μείωσης μεγαλύτερης του 20% του υποπληθυσμού σε λιγότερο από 20 χρόνια.

Μεσαία= Δράση που είναι απαραίτητη για την αποφυγή μείωσης μικρότερης του 20% του υποπληθυσμού σε λιγότερο από 20 χρόνια.

Χαμηλή= Δράση που θα έχει μικρή επίδραση στον υποπληθυσμό.

****Χρονική κλίμακα**

Άμεση= δράση που ολοκληρώνεται μέσα στο επόμενο έτος

Βραχεία=1-3 έτη

Μεσαία=1-5 έτη

Μακρά=1-10 έτη

Σε εξέλιξη= υλοποιείται αυτήν τη στιγμή και θα συνεχίσει

Ολοκληρωμένη= ολοκληρώθηκε κατά την προετοιμασία του ΕΣΔ

*****Υπεύθυνος συντονισμού δράσης, Συμμετέχοντες Φορείς και Υπηρεσίες**

Όταν δεν υπάρχει Δασαρχείο υπεύθυνη υπηρεσία είναι η αρμόδια Δ/ση Δασών

2.3 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔ

Το χρονικό πλαίσιο για την εφαρμογή του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Νανόχηνα είναι 5 έτη. Διαφοροποιήσεις στα προτεινόμενα μέτρα ή εφαρμογή νέων μέτρων είναι εφικτές μέσα στην περίοδο εφαρμογής του ΕΣΔ σε περίπτωση έκτακτων αλλαγών στα δεδομένα.

Κάθε έτος η Ομάδα Εργασίας θα πρέπει να συντάσσει αναφορά που θα περιλαμβάνει πληθυσμιακά στοιχεία για κάθε περιοχή όπως προέκυψαν από το σχέδιο παρακολούθησης που εφαρμόζεται, αναφορά των πληθυσμιακών τάσεων του είδους στη χώρα, τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για την υλοποίηση των προτεινόμενων μέτρων και συζήτηση της αποτελεσματικότητας τους καθώς και χρονοδιάγραμμα για τις προγραμματισμένες δράσεις του επόμενου έτους. Η ετήσια αναφορά θα συνοδεύεται από οικονομική αναφορά και θα κατατίθεται στη γραμματεία της ΑΕWA και στον εκπρόσωπο της ΑΕWA στην Ελλάδα.

Στο τέλος της χρονικής περιόδου εφαρμογής του παρόντος Εθνικού Σχεδίου Δράσης θα καταρτιστεί η αναφορά αποτίμησής του, η οποία θα είναι περισσότερο εκτενής και μπορεί να οδηγήσει στην αναθεώρησή του. Η αναφορά αποτίμησης θα πρέπει να συγκρίνει τα αποτελέσματα των μέτρων που εφαρμόστηκαν με τους στόχους που έχουν τεθεί, προκειμένου να εκτιμηθεί η αποδοτικότητα του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

1. AEWA. 2005. AEWA Conservation guidelines No 1. Guidelines on the preparation of National Single Action Plans for Migratory Waterbirds. Technical Series No15.
2. BirdLife International. 2004. Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife International. (BirdLife Conservation Series No. 12). Cambridge, UK.
3. Delany, S. & D. Scott. (eds). 2006. Waterbird Population Estimates—Fourth edition. Wetlands International, Wageningen, the Netherlands.
4. Gallo-Orsi, U. (ed). 2001. Saving Europe's most threatened birds: progress in implementing European Species Action Plans. BirdLife International, Wageningen, the Netherlands.
5. Handrinos, G. & T. Akriotis. 1997. The birds of Greece. C. Helm – A. & C. Black. London, UK.
6. Handrinos, G. & V. Goutner. 1990. On the occurrence of the Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus* in Greece. J. Orn. 131: 160-165.
7. Handrinos, G., 1991. The status of geese in Greece. Ardea 79: 175-178.
8. Heredia, B., L. Rose., M. Painter. (eds). 1996. Globally threatened birds in Europe: Action plans. Council of Europe and BirdLife International, Strasbourg, France.
9. IUCN. 2006. 2006 IUCN Red List of Threatened Species. A Global Species Assessment. IUCN, Gland, Switzerland.
10. Jones, T., Martin, K., Barov, B., Nagy, S. (Compilers). 2008. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Western Palearctic Population of the Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus*. AEWA Technical Series No.36. Bonn, Germany.
11. The Norwegian Directorate for Nature Management. 2011. Norwegian action plan for the Lesser White-fronted Goose *Anser erythropus*. DN-report 4-2011.

Ελληνική Βιβλιογραφία

12. Βασιλειάδης Ι., Μ. Βουγιούκαλου, Σ. Καζαντζίδης, Γ. Τσουγκράκης. 2015. Νανόχηννα (*Anser erythropus* Linnaeus, 1758). Η Κατάσταση του Είδους Σήμερα. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός ΔΗΜΗΤΡΑ - Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών. Αθήνα. σελ 44 + παράρτημα.*
13. Καζαντζίδης Σ. & Θ. Ναζηρίδης. 1999. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηννα. Πρόγραμμα LIFE III “Προστασία της Λαγγόνας και της Νανόχηννας στην Ελλάδα”. Συμβόλαιο αριθμός Β4-3200/96/499. Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών.
14. Καζαντζίδης Σ., Ι. Βασιλειάδης, Β. Ηλίας, Ε. Μακρυγιάννη. 2015. Εκτίμηση της άμεσης και έμμεσης επίδρασης της κυνηγετικής δραστηριότητας στον διαχειριζόμενα πληθυσμό της Νανόχηννας (*Anser erythropus*) στο Δέλτα Έβρου. Τελική αναφορά.

Πρόγραμμα: LIFE10 NAT/GR/000638 Safeguarding the Lesser White-fronted Goose Fennoscandian population in key wintering and staging sites within the European flyway. Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ»-Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, Θεσσαλονίκη. *

15. Λεγάκις, Α. & Π. Μαραγκού. (επιμ.). 2009. Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα.

16. Πλατής, Π., Θ. Παπαχρήστου, Σ. Καζαντζίδης, Η. Καρμίρης, Κ. Μαντζανάς, Ι. Μελιάδης, Θ. Σαμαρά & Ι. Βασιλειάδης. 2013. Ειδική Μελέτη Βελτίωσης και Διαχείρισης Υγρών Λιβαδιών σε Περιοχή του Δέλτα Έβρου. ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ, Γενική Διεύθυνση Αγροτικής Έρευνας (π. ΕΘΙΑΓΕ) - Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών, Θεσσαλονίκη.

17. Πορτόλου, Δ., Σ. Μπουρδάκης, Χ. Βλάχος, Θ. Καστρίτης και Τ. Δημαλέξης (επιμ.) 2009. Οι Σημαντικές Περιοχές για τα Πουλιά της Ελλάδας: Περιοχές Προτεραιότητας για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, Αθήνα.

*Εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE+ «Διαφύλαξη του φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής», με κωδικό LIFE10 NAT/GR/000638

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΟΔΗΓΙΕΣ ΕΕ & ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α) 414985/1985 του Υπουργείου Γεωργίας για τα «μέτρα διατήρησης της άγριας ορνιθοπανίδας» (σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ της ΕΕ «περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών»)
- Κοινή Υπουργική Απόφαση 37338/1807/Ε.103 (ΦΕΚ 1495/2010) για τη «διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της» σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ
- Κοινή Υπουργική Απόφαση 8353/276/Ε103 (ΦΕΚ 415/2012) για τα μέτρα διατήρησης των περιοχών ΖΕΠ και των ειδών χαρακτηρισμού τους
- Νόμος 3937/2011 (ΦΕΚ 60Α/2011) για τη «διατήρηση της βιοποικιλότητας»
- Οδηγία 79/409/ΕΟΚ, όπως κωδικοποιήθηκε πρόσφατα από την 2009/147/ΕΚ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(27/06/2013-28/06/2013)

Αθήνα-Ελλάδα

α/α	Όνομα	Υπηρεσία/Φορέας
1	Αλβανόπουλος Γεώργιος	Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ)
2	Βουγιούκαλου Μανόλια	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
3	Γιακουμή Ελένη	ΥΠΕΝ
4	Καζαντζίδης Σάββας	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ
5	Καστρίτης Αθανάσιος	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία/ Επιτροπή Φύση 2000
6	Μακρυγιάννη Ελένη	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου
7	Μπόκαρης Νικόλαος	ΥΠΕΝ
8	Μπουρδάκης Στρατής	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
9	Ναζηρίδης Θεόδωρος	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
10	Παναγιωτοπούλου Μαρία	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
11	Τσουγκράκης Ιωάννης	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
12	Χανδρινός Γεώργιος	ΥΠΕΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(27/02/2015)

Θεσσαλονίκη-Ελλάδα

α/α	Όνομα	Υπηρεσία/Φορέας
1	Αβραμίδης Αβραάμ	Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας-Βόλβης
2	Αναστασιάδης Αναστάσιος	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου
3	Βασιλειάδης Ιωακείμ	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ/ Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
4	Βαφείδης Παναγιώτης	Δασαρχείο Σταυρούπολης
5	Βορδογιάννη Ελένη	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
6	Βράνα Ελένη	Δασαρχείο Λαγκαδά
7	Βουγιούκαλου Μανόλια	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
8	Γιακουμή Ελένη	ΥΠΕΝ
9	Δεμερτζή Αλεξάνδρα	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
10	Καζαντζίδης Σάββας	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ
11	Καραβάς Νικόλαος	ΥΠΠΑΤ
12	Καραπαναγιωτίδης Χριστόδουλος	Δασαρχείο Σιδηροκάστρου
13	Καρμίρης Ηλίας	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ
14	Κάρτα Ευαγγελία	Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας-Βόλβης
15	Κορμπέτη Μαλαμώ	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
16	Μακρυγιάννη Ελένη	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου
17	Μιχαηλίδου Αναστασία	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης
18	Μπακλαγής Ζαχαρίας	Δασαρχείο Αλεξανδρούπολης
19	Μπίρτσας Περικλής	ΤΕΙ Θεσσαλίας-Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσ. Περιβάλλοντος
20	Μπόκαρης Νικόλαος	ΥΠΕΝ
21	Ναζηρίδης Θεόδωρος	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
22	Οικονόμου Αθανάσιος	ΥΠΕΝ
23	Παναγιωτοπούλου Μαρία	Επιστήμονας/Ερευνήτρια
24	Παπαδόπουλος Κωνσταντίνος	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
25	Παπαχρήστου Θωμάς	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ
26	Πλατής Παναγιώτης	ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ-ΙΔΕ
27	Πλατής Πέτρος	Κυνηγετικός Σύλλογος Αλεξανδρούπολης, Κομοτηνής, Φερών
28	Σκορδάς Κυριάκος	ΚΟΜΑΘ
29	Τερζής Βασίλειος	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης

30	Τσερκεζίδου Ελλάδα	Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας-Βόλβης
31	Τσουγκράκης Ιωάννης	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
32	Vargas Fran	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία